

Алпысбаева Н.К.,
Қозғамбаева Г.

**Жеке текті қор құжаттарының
ерекшеліктері мен
маңыздылығы**

Мақалада республикаға белгілі қоғам қайраткері Өзбекәлі Жәнібековтың жеке қорындағы құжаттарды талдау негізінде автор жеке текті құжаттардың ерекшеліктері мен деректанулық маңыздылығын көрсетеді. Оның қызметі нақты тарихи кезеңмен байланысты себебі, тұлға сол заманда өмір сүрді, белгілі қоғамдық қызмет атқарды, ресми статусқа ие болды. Өзбекәлі Жәнібековтың жеке қор құрамына жеке текті құжаттарды бейнелейтын материалдар кіреді: биографиялық құжаттар, қоғамдық, қызмет бабындағы құжаттар, қолжазбалары, сұхбаттары, естеліктері, хаттары, фотосуреттері. Осы кезеңнің ресми құжаттарына қарағанда бұл құжаттар болған оқиғаларға өзіндік бағасы берілген фактологиялық материалдармен ерекшеленеді. Жеке текті құжаттар тарихи дерек ретінде маңыздылығы нақты өмірдің оқиғалары мен фактілері белгілі адамдардың, яғни куәгерлер немесе сол оқиғаның өзіне қатысқан адамның жеке қабылдауы арқылы бейнеленеді және оның кәсіби, қоғамдық, шығармашылық және басқа мүддесінің сипатын анықтауға мүмкіндік береді.

Түйін сөздер: жеке қор, жеке текті құжаттар, қоғам қайраткері, қолжазбалар, хаттар, естеліктер, ресми құжаттар, фотоқұжаттар.

Alpysbaeva N., K
ozgambaeva G.B.

**Features and value of documents
of fund of the personal origin**

In the article on the basis of analysis of documents of fund of visible political figure Ozbekaly Zhanibekov an author shows to the feature of documents of the personal origin and them source studies meaningfulness. To him a certain historical epoch, in that this man had certain public position, official status, surroundings, is related. In composition the personal fund of Ozbekaly Zhanibekov are traditional documents of the personal origin : biographic materials, documents of public and official activity, notebooks, remembrances, working notebooks with records, letters, photos. As compared to the official records of this period they differ in the extraordinary variety of factual material, contain the individual estimation of what be going on events. Originality of documents of the personal origin as historical sources consists in that events and facts of the real life are reflected in them through personality perception of certain people, being eyewitnesses, and quite often and by the participants of taking place events, people, actively proving in professional, public, creative or another relation.

Key words: the personal fund, documents of the personal origin, political figure, manuscript, letters, remembrances, official records, documentary photographs.

Алпысбаева Н.К.,
Қозғамбаева Г.

**Особенности и значение
документов фонда личного
происхождения**

В статье на основе анализа документов фонда видного политического деятеля Озбекали Жанибекова автор показывает особенности документов личного происхождения и их источниковедческую значимость. С ним связана конкретная историческая эпоха, в которой данный человек имел определенное общественное положение, официальный статус, свое окружение. В составе личного фонда Озбекали Жанибекова - традиционные документы личного происхождения: биографические материалы, документы общественной и служебной деятельности, записные книжки, воспоминания, рабочие тетради с записями, письма, фотографии. По сравнению с официальными документами этого периода они отличаются необычайным разнообразием фактологического материала, содержат индивидуальную оценку происходящих событий. Своеобразие документов личного происхождения как исторических источников заключается в том, что события и факты реальной жизни отражены в них через личностное восприятие конкретных людей, являющихся очевидцами, а нередко и участниками происходивших событий, людей, активно проявивших себя в профессиональном, общественном, творческом или ином отношении.

Ключевые слова: личный фонд, документы личного происхождения, политический деятель, рукопись, письма, воспоминания, официальные документы, фотодокументы.

ЖЕКЕ ТЕКТІ ҚОР ҚҰЖАТТАРЫНЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ МЕН МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

Әр ұлттың тарихы жеке тұлғалармен біте кайнасып жатады. Әр дәуірдегі тарихи тұлғалардың өмір жолы мен қызметі сол дәуірдегі тарихи оқиғалардың төл тумасы. Сондықтан болар, әдебиет, өнер, мәдениет, ғылым, саясат, экономика және басқа да салаларда ерекше еңбегімен танылған мемлекеттік сипықтарға ие болған, халыққа еңбегі сіңген, мемлекеттің көркейіп-гүлденуіне үлес қосқан, отанға даық аперген жеке адамдардың құжаттары қымбат қазына, ұлттық идеологиямызға сарқылмайтын байлық. Тұлғалардың тарихтан алар орны туралы Елбасы Н.Ә. Назарбаев: «Ұлы тұлғаларын білмейінше, бірде-бір дәуірді дұрыстап тану мүмкін емес. Адам тағдырының айнасынан бір тарих көшінің жүрісін ғана аңдап қоймаймыз, оның рухын, тынысын сезінеміз. Сондықтан да халқы мен елінің алдындағы өздерінің перзенттік парызын айқын да анық түсірген, қандай қиын-қыстау жағдайда да оны адал орындаудан жалтармаған адамдар қай дәуірде өмір сүрсе де, дәйім өз жұртының нағыз азаматы болып қала берген», – [1] деп көрсеткен. Қазақстанға белгілі қоғам, мәдениет, өнер қайраткерлері, танымалы тұлғаларымыз туралы құнды мәліметтер жеке мұрағат қорында шоғырланған және Ұлттық мұрағат қорының құнды бір бөлігі болып табылады.

Ол ұзақ уақыттардан бері арнайы жиналған сан алуан тарихи маңызы бар құжаттардан тұрады, ал олар өз кезегінде дұрыс пайдаланылған жағдайда тарихты зерделеуге және оқиғалар мен құбылыстарды толымды түрде түсінуге мол мүмкіндік береді.

Жеке текті құжаттардың маңыздылығы туралы белгілі Ресей зерттеушісі Э.В. Колосова былай дейді: «Изучение биографий отдельных личностей, их индивидуальный черт является одним из необходимых условий воссоздания подлинной картины исторической действительности вообще, а при изучении истории исторической наук – в особенности. Здесь невозможно обойтись без привлечения документов личного происхождения, не только опубликованных, но и ждущих своего исследователя в архивах» [2, 65 б.]. Яғни, жеке текті құжаттар арқылы жеке-ленген тұлғалардың қоғамға тигізген әсері, олардың атқарған саяси-қоғамдық қызметінің шеңбері аясында Отан тарихының жаңа беттерін ашуда бұл мұрағат қорындағы құжаттардың маңызы зор.

Жеке текті құжаттарды жинау ХХ ғасырдың басынан бастауын алады.

Кеңес үкіметі орнаған алғашқы жылдары коммунистік партияның алдында мұрағат құрлысы, ғылыми, тарихи құндылықтарды сақтау және қорғау, оларды бұқара халыққа жақындату мақсатында өте үлкен міндеттер тұрды. Бұл салада көтерілген мәселелердің бірі – жеке меншік иелігіндегі құнды жинақтарды, мемлекеттендіріп, қорларға айналдыру. 1918 жылы 10 қазан күні Халық комиссарлар кеңесі «Жеке адамдардың, қоғамдар мен мекемелердің меншігіндегі өнер туындыларын тіркеу және қорғауға алу жөніндегі декреті жариялады [3, 41 б.]. Декреттің жарық көруі мұрағаттардағы «бүкіл өнер туындыларын тұңғыш рет мемлекеттік тіркеуден өткізуі туралы маңызды міндетті қойды. Заңдық құжаттың негізінде мұрағаттарға сақтауға мүмкіндігі жоқ жеке адамдардың құжаттарын алуға құқығы болды. Осы жылдың 5 желтоқсан күні «Ғылыми құны бар құжаттарды қорғауға алуі жөніндегі декрет жарияланып, онда Халық ағарту комиссариаты Ғылым бөліміне барлық құнды құжаттарды табыстау міндеттелді. Осыған орай, Қырғыз Орталық атқару комитеті 1921 жылдың 7 ақпанында «Ғылыми құны бар құжаттарды қорғауға алу және сақтау туралың декретін жариялап, онда республикадағы бүкіл тарихи, мәдени құндылығы бар құжаттарды есепке алып, мемлекеттік тіркеуден өткізілуі қажеттігі туралы айтылады [3, 17 б.].

1930 жылдары мемлекеттік мұрағатқа азамат соғысына қатысқандардың және ұлттық мәдениет өкілдерінің бірқатар жеке қор құжаттары қабылданды. 1959 жылдан бастап мұрағат, әдебиет пен өнер қайраткерлерінің құжаттық материалдарын жинастыра бастады [4]. 1963 жылы әдебиет пен өнердің белгілі қайраткерлерінің қоры шоғырланған жеке бөлім ашылды. Бұл мұрағат қорында мемлекеттік және атқару органдарының, сақтық, прокуратураның, қаржы, денсаулық, білім, баспа, статистика, көлік, байланыс, ауыл шаруашылық, құрылыс пен архитектура мекемелерінің құжаттары сақталған.

60-жылдары жеке адамның қорының қалыптасуына ерекше мән беріле бастады, мемлекеттік мұрағатқа Қазақстанның көрнекті әдебиет пен өнер қайраткерлерінің, Кеңес Одағының халық әртістері К. Байсейітова, Қ. Қуанышбаев, жазушылар С. Мұқанов, І. Жансүгіров, І. Есенберлин, т.б. құжаттары, 1970 жылдары Қазақ КСР Ғылым академиясының тұңғыш президенті, академик Қ.И. Сәтбаевтың, сәулетші Д. Герасимовтың, астрономия және биотехника саласының көр-

некті маманы В.Н. Бухманның, ҚР Халық артисі Р.Т. Бағланованың, 80-жылдары екі мәрте Кеңес Одағының батыры, ұшқыш Т. Бигелдиновтің, гвардия полковнигі, Кеңес Одағының батыры, жазушы Б. Момышұлының, жазушы-академик М. Әуезовтің, журналист-ғалым Ф.И. Самариннің, 90-жылдары саяси қоғам қайраткері, тарихшы Өзбекәлі Жәнібековтың тағы басқалардың жеке құжаттары қабылданып, қорлары құрылды.

Қазіргі таңда Қазақстан Республикасының Орталық мемлекеттік мұрағатында 80 мыңнан астам мұрағат істерінен тұратын 300-ден асатын жеке мұрағат қоры мен топтама қорлар сақталуда. Жоғарыда атап көрсетіп кеткендей, жеке мұрағат қорларында Социалистік Еңбек Ерлері, ғалымдар, соғыс ардагерлері, Кеңес Одағының Батырлары, мемлекет және қоғам қайраткерлері, әдебиет пен мәдениет өкілдерінің құжаттары сақталынған, олар аса құнды тарихи-мәдени мұралар болып табылады. Қорда топтастырылған барлық құжаттар кеңес кезеңнің құнды деректері және олардың көп бөлігі түп нұсқа түрінде сақталған.

Жеке текті құжаттар қорының ерекшеліктерін көрсету үшін республикаға белгілі қоғам қайраткері, тарихшы-этнограф Өзбекәлі Жәнібековтың жеке қорына ғылыми сипаттама берейік. Мұрағаттану ғылымында жеке қордағы құжаттар қалыптасқан дәстүрлі жіктеу қағидаларына сәйкес мынадай топтарға бөлінеді [5]:

- өмірбаяндық құжаттар;
- шығармашылық құжаттар;
- қызметі және қоғамдық қызметіне қатысты құжаттары;
- хат алмасулары;
- бейнелік және дыбыстық құжаттар;
- шаруашылық-мүліктік және тұрмыстық құжаттары

Өзбекәлі Жәнібековтың жеке қорына құжаттарды қабылдау 1996 жылдан басталады, 1997 жылы қор құрылады. Қор иесі өзінің сенімді өкілі етіп ұлы Бауыржан Жәнібеков немере қызы Өзел Жәнібекованы тағайындайды және оларға өз иелігіндегі құжаттарды пайдалану еркін береді. Яғни, жеке қормен танысу және осы қордағы материалдармен жұмыс жасау үшін рұқсаты осы қор иелері береді. Қазақстан Республикасының Орталық мемлекеттік мұрағатында Өзбекәлі Жәнібековтың қоры №2238 нөмірмен тіркелген.

Ғылыми-техникалық өңдеуден өткеннен кейін құжаттық материалдарда 495 іс, екі тізімдеме құрастырылды, барлық құжаттар саны – 4000. Жоғарыдағы жіктеуге сай қорқұрушының құжаттары төмендегі топтарға бөлінеді [6]:

1. Ө. Жәнібековтың өмірбаяндық құжаттары.
1.1. Ө. Жәнібековтың жеке басының құжаттары.
1.2. Ө. Жәнібековтың мемлекеттік қызметіне байланысты құжаттары.

1.2.1. Ө. Жәнібековтың аудандық, облыстық комсомол комитеттерінде және Қазақстан ЛКЖО Орталық комитетінде бірінші хатшы қызметін атқарған кезіндегі құжаттары (1956-1970 жж.)

1.2.2. Торғай облыстық партия комитетінің хатшысы болып тұрағн кездегі құжаттары (1971-1974жж.).

1.2.3. Қазақстан Коммунистік партиясы Орталық комитетінің сыртқы байланыстар бөлімінің меңгерушісі қызметін атқарып тұрған кездегі құжаттары (1975-1977жж.).

1.2.4. Қазақ ССР Мәдениет Министрлігінде орынбасар және Министр қызметін атқарған кездегі құжаттары (1977-1988 жж.).

1.2.5. Қазақстан Коммунистік партиясы Орталық комитетінің хатшысы қызметін атқарған кездегі құжаттары (1988-1992 жж.).

1.3. Ө.Жәнібековтың депутаттық қызметіне байланысты құжаттары (1966-1992 жж.).

1.4. Мерейтой құжаттары.

Яғни, өміріне қатысты құжаттар: жеке басының туу туралы куәлігі, неке куәлігі, паспорты, білім туралы құжаттары (аттестат, диплом), қоғамдық ұйымдардың куәліктері, әртүрлі анықтамалар тағы басқа. Өмірбаяндық құжаттарының негізгілері сұрапталып алынып, тақырыбына және басылымына қарай топтастырылған.

Жеке қордағы келесі Ө. Жәнібековтың творчестволық құжаттары:

2.1. Кітаптары.

2.2. Мақалалары.

2.3. Интервьюлері.

2.4. Ғылыми – зерттеу еңбектеріне пайдаланған сызбалары.

2.4.1. Дүниежүзі қазақтарының құрылтайынан кейін үкіметтің тапсыруымен Алматыда салынуға жобаланған халықаралық қазақ орталығының эскиздері және басқа да құжаттары.

2.4.2. Қазақ халқының этнографиясына байланысты сызбалары.

Өзбекәлі Жәнібековтың творчестволық құжаттардан кейін үшінші бөлімінде қор құрушының хаттары, жеделхаттары, құттықтау ашықталғандары жинақталған.

Бұл бөлімшеде Ө. Жәнібековтың Д.А. Қонаевқа «Ахмет Иассауи» кесенесінің реставрациялық жұмысының барысы жөнінде, Махмат Бейге халықаралық қазақ орталығын салу мәселелері жөнінде жазысқан хаттары, әртүрлі мәселелер бойынша Ө.Жәнібековке келген жедел-

хаттар, жаңа жыл тағы басқа мейрамдарымен құттықтаған құттықтау ашықталғандары орналас-тырылған.

Хаттар негізінен алфавиттік жүйемен (ретпен) берілген. Осы бөлімшені шартты түрде 3-ке бөлуге болады: Біріншісі, Ө. Жәнібековке келген хаттар. Бұған қордан төменгі хаттарды келтіруге болады:

Мысалы: 1) Вселоводская Голушкевичтің хал-жағдай сұрап жазған хаты. Орыс тілінде, қолтаңба нұсқасы сақталынған, 1985 жыл [7].

2) Ө. Жәнібековке Орал облыстық комитетінің бірінші хатшысы Н.Ескалиестің Орал қазақтарының экстримистік пиғылдағы белгілі бір тобының іс-әрекеттеріне байланысты туындап отырған елеулі проблемалар жайында жазған хаты. Машиналық нұсқасы сақталынған. 1995 жыл.

Екінші топқа қор құрушы Ө. Жәнібековтың өзінің жазған хаттары. Оларға қордан келесі хаттарды жатқызамыз: Өзбекәлі Жәнібековтың «Өнер» баспасының директоры М.А. Аубакировка «Мангышлакские узоры» атты фотоальбомы жөнінде жазған хаты. Орыс тілінде. Машиналық нұсқасы сақталынған. 1981 жыл [8]. 2) Ө. Жәнібековтың Д.А. Қонаевқа Ахмет Иассауи кесенесін реставрациялау жұмысы барысындағы кейбір проблемелер жөнінде жазған хаттары және хатқа қатысты материалдар бірге берілген. Орыс тілі. Машиналық нұсқа. 1979-1982 [9]

Үшінші топқа Ө. Жәнібековке депутаттық қызметіне байланысты құттықтаулар және мерейтойлармен, мерекелермен құттықтау жеделхаттары жатады. Мәселен: Ө. Жәнібековті Қазақстан Коммунистік партиясының Орталық Комитетінің хатшысы болып сайлануымен құттықтаған жеделхаттар. Машиналық нұсқа. 1985 ж. 3. Ө. Жәнібековке №222 Жәнібек сайлау округі бойынша Қазақ ССР халық депутаты болып сайлануымен құттықтаған жеделхаттар. Машиналық нұсқа. 1989 жыл. Сондай-ақ, тарих ғылымының кандидаты атағын алуымен құттықтау, 60-жылдық мерейтойымен құттықтау жеделхаттары және т.б. сақталынған..

Қор иесі туралы құжаттар Ө. Жәнібековтің жеке қорында VI бөлімде орналасқан.

Қор иесі туралы құжаттар нақтылық, авторлық немесе хат-хабардың белгілері бойынша қалыптастырылған. Ал, Ө. Жәнібековтің жеке қорында бұл бөлімнің құжаттары хронологиялық ретпен берілген. Мәселен,

1. Ө. Жәнібековтің Цейлонға, Лаосқа барған сапары жайлы Цейлон, Лаос газеттерінде басылған материалдары. Газет қиындылары. 1968

2. «Свидания с прекрасным» С. Қасқабасовтың Ө. Жәнібекотың «Культура Казахского ремесла» атты еңбегіне пікірі. Орыс тілі. Машиналық нұсқа. 1982 [10]

3. Қазақстан Компартиясы Орталық Комитеті Қазақ ССР Министрлер Советінің Абай Құнанбаевтың туғанына 150 жыл толуына байланысты қаулысы және осы қаулыға өзгерістер енгізу жөнінде қаулысы.

Тізімде Ө. Жәнібеков бар. «Абай журналы» №2 (16-17) бет. 1991 [11, 4 п.]

4. «Ел ебелек емес» Х. Арғынбаев, С. Қасқабасовтың Ө. Жәнібековтың «Уақыт керуені» атты еңбегіне пікірі. Орыс тілі. Машиналық нұсқа. Газет көшірмесі 1992 [10, 17 п.].

7. «Рауан» баспасының 50-жылдығы құрметіне өткізілген бәйгеде Ө. Жәнібековтың «Арқас» тарихи-танымдық басылымдар сериясы үшін I-дәрежелі дипломға ие болғандығы жөнінде хабарлау 1968 [10, 34 п.].

Келесі топты қор иесінің бейнелеу құжаттары құрайды. Бұл бөлімге қор иесінің жеке түскен суреттері және туысқандарының, таныстарының қолтаңбаларымен сыйлаған фотосуреттері, сонымен бірге, журнал мен газеттен қырқып алған фотосуреттері кіреді.

Бірінші топқа, Ө. Жәнібековтың жеке отбасымен, қызметтес достарымен түскен фотосуреттері жатады. Бұл бөлімшеде Ө. Жәнібековтың жеке түскен, зайыбымен, балаларымен, қызметтес достарымен, шет елдік қонақтармен, Д.А. Қонаев, Ю. Гагарин, Г. Титов, П. Беляев, Н. Назарбаев, О. Сүлейменов, Б.Түлегенова, М. Айтқожина, Е. Серкебаев тағы басқа танымал адамдармен бірге түскен фотосуреттері сақталынған.

Екінші топқа, ғылыми жұмыстарына пайдаланған фотосуреттері кіреді. Бұл бөлімшеде негізінен Ө. Жәнібековтың ғылыми жұмыстарына пайдаланған Империялық Орыс географиялық қоғамының «Азиатская Россия» атты кітабынан алынған XIX ғасырдың басындағы қазақ ауылының тұрмыс тіршілігінің көрінісі, Оңтүстік Қазақстан облысындағы «Қараша апа» Целионградтағы «Күләш», «Ахметжан» мазарларының, Маңғыстау, Шымкент аймақтарындағы Мақсат, Шопан, Бейсенбай аталардың басына қойған сын тастардың және қазақтың үй жиһаздарына, әшекей бұйымдарға, тұрмыстық заттарға қолданған ою-өрнектердің тағы басқа этнографиялық тарихи-мәдени ескерткіштердің фотосуреттері берілген.

Қорда 6-бөлім Ғылыми жұмыстарына пайдаланған жинақ материалдар атты бөлімде қор иесінің өзін қызықтырған мәселелер бойынша жинақтаған құжаттар орналасқан. Бұл бөлімге қор иесінің талғамы бойынша жинақталған көркем шығармалар және ғылыми еңбектер, өзге авторлардың мақалалары, баяндамалары, дәрістері мен өзінің еңбектеріне байланысты бар жекеленген құжаттар жинақталған.

Мүліктік-шаруашылық және тұрмыстық сипаттағы құжаттар бөліміне: қор иесінің меншік құқығының куәліктері, сату және сатып-алу келісім шарттары, жалға алу, өсиетнама, сенімхаттары, шығыс-кіріс кітапшалары, мүліктік іске қатысты сот шешімдері, әр түрлі есеп квитанциялары, қор иесінің денсаулығына байланысты дәрігердің қорытындысы және тағы басқа құжаттары енеді.

Ө. Жәнібековтың жеке текті құжаттарына байланысты мол мағлұмат беретін №2238 жеке қорының орны ерекше. Бұл құжаттар ғылыми сипатына қарай тақырыптық, хронологиялық белгілер бойынша реттеліп, мағынасына қарай өмірбаяндық құжаттары, атқарған қызметі мен шығармашылығына қатысты деректер, ресми және мерекелік жиындарда сөйлеген сөздері, мақалалары, жазған хаттары мен оған жазылған хаттар, фотосуреттер, өз қолымен салған суреттері топтастырылған. Жиналған мұралары қалыптасқан дәстүрлі жіктеу қағидаларына сай хронологиялық белгілері бойынша мынандай топтарға бөліп қарастырылды: өмірбаяндық құжаттар (1931-1996), қолжазбалары (1968-1997), хаттар мен құттықтаулар (1960-1996), сый жазбалары (1971-1996), кейінгі жылдардағы құжаттар (1987-2008), жиынтық құжаттар және бейнелеу құжаттары (1948-1997).

Жеке мұрағат қорларындағы мұра, соның ішінде құжаттық материалдар – бүгінгі ұрпақ үшін баға жетпес қазына. Бүгінгі күні тарихымызды ұлттық тұрғыда, төл деректердің негізінде қайта жаңғырту міндеті тұрған кезде жеке мұрағат қорларындағы республикаға белгі қоғам, саяси және өнер қайраткерлерінің артынан қалдырып кеткен еңбектері мен құжаттары кеңінен ғылыми айналымға тартылуы керек. Өйткені олардың да халқының жарқын болашағы үшін атқарған қызметтері, соңында қалдырған рухани мұралары да бүгінгі тарихтан шынайы түрде бағаларын алуы қажет.

Әдебиеттер

- 1 Назарбаев Н.Ә. Жасай бер, Тәуелсіз Қазақстан // Егемен Қазақстан. -1998.-16 желтоқсан.
- 2 Колосова Э.В. Личные архивы историков и историография // Советские архивы. 1971. №4. – С. 23-30.
- 3 Архивное строительство в Казахстане (1918-1980 гг.) / Сборник законодательных и руководящих документов. Алматы, 1980. – 230 с.
- 4 Абилова Т.Е. Личные фонды в государственных архивах КазССР конец 50-х – начало 80-гг./ проблемы комплектования и научной организации. /Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата исторических наук. М., 1986. 29-б.
- 5 Методические рекомендации по работе с документами личного происхождения (литература и искусство). – Алматы, 1987. – 195 с.
- 6 ҚР ОММ. 2238-қ, 1-т, 5-іс, 17- п.
- 7 ҚР ОММ. 2238-қ, 2-т, 13-іс, 15- п.
- 8 ҚР ОММ. 2238-қ, 1-т, 256-іс, 17- п.
- 9 ҚР ОММ. 2238-қ, 1-т, 179-іс, 51- п.
- 10 ҚР ОММ. 2238-қ, 1-т, 15-іс, 21- п.

References

- 1 Nazarbaev N.. N.A. Naszarbaev, Tauelsiz Qazaqstan // Egemen Qazaqstan. -1998.-16 zheltoqsan.
- 2 Kolosova E.V. Lichnie arhivi istorikov i istoriografiya // Sovetskie arhivi. 1971. 4. S. 23-30.
- 3 Arhivnoe stroitelstvo v Kazahstane (1918-1980 gg.) / Sbornik zakonadatelnih i rukovodyaschih dokumentov. Almati, 1980. 230 s.
- 4 Abilova T.E. Lichnie fondi v gosudarstvennih arhivah KazSSR konec 50-h nachalo 80-g.g/ problemi komplektovaniya i nauchnoy organizacii. /Avtoreferat dissertacii na soiskanie uchenoy stepnei kandidata istoricheskikh nauk. M., 1986. 29-b.
- 5 Metodicheskie rekomendacii po rabote s dokumentami lichnogo proishozhdeniya (literatura i iskusstvo). Alma-Ata, 1987. 195 s.
- 6 KR OMM. 2238-k, 1-t, 5-s, 17- p.
- 7 KR OMM. 2238-k, 2-t, 13-s, 15- p.
- 8 KR OMM. 2238-k, 1-t, 256-s, 17- p.
- 9 KR OMM. 2238-k, 1-t, 179-s, 51- p.
- 10 KR OMM. 2238-k, 1-t, 15-s, 21- p.